

„Mit tud” a Florasca?

Néhány éve Győr-Sopron megyében, Oslói községi határában a kontinensen is ritkaságszámba menő kiváló minőségű tözeget találtak. Ebben a tözegben mohamadradvány halmozódott fel, ezért kitűnő földkeverékek alapnak tartják, miután könnyen fellemelegszik és a nedvességet jól tartja. Lényegében ez az alapanyaga a Florasca-virágföldnek, amely nagy karriert futott be a magyar virágüzletekben, és különösen az elmúlt hónapokban igen keresetté vált. Honnan kapta a nevét és tulajdonképpen mi az előnye ennek a virágföldnek?

Dr. Hargitai László, a Kertészeti Egyetem docense végezte el a virágfölddel kapcsolatos kutatásokat. A nevet is ő adta; tulajdonképpen egy fantáziánévről van szó, amely két latin eredetű szó összevonásából született. A Flora latinul virágot jelent, a Scarabantia pedig Sopron római kori neve.

Az oslói tözeghez különféle virágföldkeveréket adagolnak, lényeg az, hogy minden esetben fertőzésmentes legyen az anyag. Az így előállított „földhöz” pontosan kiszámított recept szerint adják hozzá a szükséges tápanyagot. Háromféle Florasca kerül az üzletekbe: egy savanyú, egy gyengén savanyú, és egy enyhén lúgos változat, attól függően, hogy milyen virágot természetnek benne. Az A-típusú anyagot a magas szervesanyag-tartalmat igénylő növények, például begóniák, hortenziák természetesen alkalmazták, a B-keverék való a ciklamenhez, a primulához, a C-föld pedig a muskátli és a palma talajaként jöhet számításba.

A dísznövénytermesztők szerint a Florasca Európa egyik legkiválóbb virágföldje. Ezt igazolja a kutatóintézet szakemberek újabb ellenőrzése, amely szerint a legjobb francia virágföldekkel mérhető egybe a Florasca.

Egy iskola — két intézmény

Két diák vizsgázik. Az egyik idegesen forgatja a ceruzát, hasztalan kutat rendezetlen ismeretei között: ezekről ő még sohasem hallott. A másik főlegyesen, magabiztosan válaszol. Az egyiket felveszik, a másikat elutasítják. Mindketten jeles érettségivel jöttek: egy intézményből, két iskolából. Itt találkoztak először és utoljára, az egyetemi felvételin. Az egyik tanár, mérnök, orvos lesz — a másik valahol az életben statisztál hozzá.

Jelentős színvonalbeli különbségekről szól a tömör kongresszusi iránylevek egyetlen mondata, az azonos iskolatípusok közötti különbségek fokozatos felszámolásáról. Okkal.

A lényeg mindig egyértelmű, rövid — a mögöttes tartalom már részletező: lebont, elemez. Az azonos típusú intézmények képzési szintjének nivellálását az általános iskoláknál kell kezdeni, sőt az óvodáknál. A kisdíjakok nevelhetőségére a válasz gyakran ott kezdődik: óvodából vagy otthonról íratják be a szülők. Dr. Szalontai József, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője elmondta, a negyedik öt éves tervben 350 új óvodát építenek a megyében központi beruházással, s további háromszázra számítanak társadalmi összefogással. Azoknak a gyerekeknek pedig, akik így sem kerülnek óvodába, játékos iskolai előkészítőket terveznek.

Persze más Szeged és más Csongrád megye. Az általános iskolák nevelőmunkájához, miként a színvonalbeli különbségek megszüntetéséhez általában, más léptekkel közelíthetünk a vidéki, nagyvárosi és a falusi, kisvárosi intézményeknél: a tanyákról nem is beszélve. Ami Szegeden gond, hatványozottan az Dorozsmán. Apátfalván vagy Bakson, s szinte megoldhatatlannak látszik a külterületi törpeiskoláknál. Amikor Kovács Józsefet, a városi tanács vb művelődésügyi osztályának vezetőjét szegedi irányítással kérdeztem erről, két feltétel különbségét summázta: a tárgyat és a személyt. A régi alma materék avittas berendezései, kopott szertárait, elhasznált szemléltetőeszközeit állította tükröbe az elmúlt években épült iskolákkal. És a körtöltésen kívüli szüntelen cserélődő, fluktuáló tanterületeket a belvárosiakkal.

A családi kör leválaszthatatlan az iskolától, ahol hiányzik, vagy hátrányos körülményeket támaszt, a nevelőthetők segítenek. Csak hogy ide — az eddigi gyakorlat szerint — már iskoláért korbán kerülhetnek a gyerekek. Fontolgatják, korábban kellene. A Londoni körüti otthonba idén hét kisgyerek költözött, akik csak jövőre kezdik, máris kóstolgatják az iskoláéletet. A szomszédos móravárosi általános iskola alsótagozatán a nevelőthetősök zöme évek óta lemarad a szülői házból érkezők tanulmányi színvonalától. Fel-sőbb évfolyatra az erkölcstanok kiegyenlítődnek. A megoldást nyilvánvalóan a startnál kell keresni.

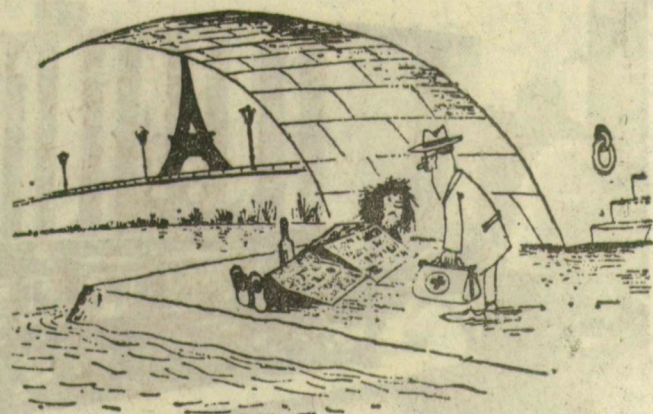
A különbségek megyei-járási nézőpontból sarkosabbak. A vásárhelyi és az ácsotthalom-gátsori iskola sem tárgyi, sem személyi állapotában nem mérhető azonos súlycsoportban. A 295 Csongrád megyei általános iskola 60 százaléka tanyai. Könnyű kitalálni: ebbe a 190 tanyai iskolába helyezik majd el azt az 56 képest nélküli pedagógust, akiket még mindig kénytelen fogadni a művelődésügyi osztály. Másik elgondolkodtató adat: 1968-ban kimutatás szerint a megye általános iskoláiban a legszükségesebb oktatási eszközök 60 százaléka hiányzik. Pótlásuk körülbelül 52 milliót igényel! Egyelőre nem beruházásokról, a meglevők szinten tartásáról van szó. A szertári anyagok, térképek, tornaszerek hiánya természetesen a tanyai kisiskolákat sújtja, utalja még hátrányosabb pozícióba a belterületi iskoláknál.

Itt van reális lehetőség: ésszerűbb, méltányosabb elosztás érvényesüljön az azonos iskolatípusok között. A tanyákra is, de csak a „tűzhöz közeli” iskolákra. A tanyai élet felszámolásának folyamata lassabb annál, semmint a várható elnéptelenedésre hivatkozva megvonhassák az iskolák létszükségletét. Magyarul: ne kapjon dekoratív zöldkerítést a falusi iskola addig, amíg a néhány kilométerrel odábbi nyirkó padlóján átjárnak az egerek. Persze az érem másik oldala sem mellőzhető. A tanyai iskolák jó részét éppen azért nem körzetesíthetik, mert a

környező térszék dolgozóinak gyerekeit fogadják — faluban, városban kevés még a vonzó diákkör. Ha majd ezek a gazdaságok rájönnek, hogy saját fiaik érdekében ne csak az államtól várjanak, hanem például építőbrigádjukkal rendbe is hozhatják iskolájukat — ezen a téren is léphetünk előre.

A negyedik öt éves terv során Csongrád megyében 1250 kollégiumi férőhellyel bővül a jelenlegi hálózat. Jó néhány az érdeklődő vállalatok, üzemek bevonásával, közreműködésével.

Nikolényi István

— Es maradjon három napig ágyban...

A hang csiszolója

A korszól könyvesbolt és játékbolt között, melyen a kapualjából kanyarít fel lépcső. Délutánonként a fogorvosi városzoba mögötti kényelmes háziműhelyből — ahogy Simándy József, a tenorista bőklöt operai nyelven: „szent helyről” — zeneszó tölti meg az udvart. Nem sajtó zápfogam hozott fel, a színházi énekesek biztatókora: nézzem csak meg Rózsá néni „laboratóriumát”. A színházban régóta nincs énekemester. A korrepetitor elmerült a precíz belépések, a kottahív tolmácsolás igyekezetében, a karmester már kész áriákat, kettősöket frazíroz — de a megelőző, és közbülső fokozatok hivatolatosan senki sem biztosítja az énekesnek. A hang karban tartását. Diplomája útra bocsátja, de a hangképzés napi szükséglete nyugdíjig kíséri: nélkülük elfárad, berozsdosodik, görcsbe szorulhat a hang, az akadémiai évek kamata csak rövid hitelt nyújt.

A szegedi operisták hangját dr. Korényi Elemérné gondozza. Forró sikerű premierek, hosszú szériát megérő előadások láthatatlan, mögöttes garanciája ez a pedagógia. Élete, pályája ideköti a Tisza-parti teátrumhoz, csoda-e, ha szíve szerint azokért az időkért lelkesedik, amikor kitalálták, rangra emelték a szegedi operát.

Mint kolaratúrszopráns debütált 1928-ban a Rigolettóban: Gilda volt Lendvai Andor mellett. Utját nagybátyja, Emanuel Liszt egyengette, aki csupán névrökona a világ „hírhedett zenészenek”, ám negyedszázadon át a New

York-i Metropolitan neves basszistája volt: ő kalauzolta a szép hangú rokont Giovanni Scarneo mester berlini kurzusára is. Juhász Gyula dedikált fényképe, Vinkler László hatalmas portréja a Lammemoori Lucia szegedi premierjének címszereplőjéről — ki tudná sorolni a számtalan dokumentumot, levelet, fotókat, kritikákat. Maguk is beszélnek a múltból. Korényi Rózsa az 1945-ben újjáalakult szegedi operában még vezető szoprán. Aztán betegség, műtét, s az énekesi karrier flittercsillóságát az énekemester zongorára váltotta fel. 1955-ben Duka Antalné igazgató énekemesternek szerződtette néhány évre a színházhoz — azóta otthon dolgozik. Öröklök itka: remekül zongorázik, belülről ismeri az operairodalmat, kisujjában az énektechnika csínja-bínja, és nem utolsósorban beszél a nagyoperák anyanyelvét, az olaszt, a németet, Stilit, formát, igyekszik kicsalni énekesiből, finomítja, kinyitja, skáláztatja: életben tartja a hangokat. Legutóbb a rádióban szerepelt: a Tálalkozás a stúdióban vendégművészét, Berdaj Valériát kísért zongorán.

Beszélgetésünknek nincs apropója. Látványos kadencia sem illik hozzá, számtalan produkál majd az újra induló szegedi operavárad. Ahol egy-egy emelkedett hangulatú est végén Sinkó György, Gyimesi Kálmán és a többiek függöny előtt, vastankor öt keresik először a nézőtér...

N. I.

Huszonhárom milliós segély

A Művelődésügyi Minisztériumban összegezték az árvíz sújtotta iskolák részére történt felajánlásokat. Az adatok szerint 772 szerv mintegy kétezerféle eszközt, tárgyat ajánlott fel, együttesen több mint 23 millió forint értékben. A minisztérium — a tárcsa költségvetéséből — a miniszter rendelkezése alapján további 3 milliót biztosított a legszükségesebb iskolai felszerelések, illetve klubhelyiségek berendezésének pótlására.

NAPI KISLEXIKON

a villamosvezetésről

A bérletét fölmutató utas éppenhogy csak egy pillantást vet a villamos vezetője előtti, egyszerűnek látszó asztalra. Nem is sejti, hogy semmivel sem egyszerűbb ez a foglalkozás, mint akár sajátja.

● Ki lehet vezető?

Az alapvető követelmény: százötven centiméternél magasabb legyen, töltsse be huszadik életévét és legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezzen. A szigorú orvosi és pályalkalmassági vizsgán kiválasztottak hathetes kocsivezetői tanfolyamon vesznek részt. Gyakorlati képzésük azt jelenti, hogy utas nélküli villamosokon gyakorolnak, az elméleti pedig azt, hogy el kell sajátítaniuk a KRESZ-t, a jelzési utasításokat, a forgalmi, műszaki utasításokat és a vonalismeretét. Végül országos vizsgabizottság előtt adnak számot tudásukról, majd két héten keresztül gyakorolt kocsivezetői ellenőrzésével utasokat szállító villamost vezetnek.

● Mit kezelnek?

Bal kézzel a menetkapcsolót, amely a gyorsulást és fékezést szabályozza, jobb kézzel a jelzőharangot, az irányjelzőt, a légfékcsabályozót (esetleg sínféket), és aajtónyitó gombokat és a kizárókat, lábbal a homokszórót — ezt vészfékezés esetén kell használni — és — kocsitípusoktól függően — a tompított fényt.

● Cammognak-e?

A szegedi vonalakon az engedélyezett maximális sebesség 40 kilométer, az átlagos utazási sebesség — a szabályos és kényeszerű megállók is figyelembe véve — 10–13 kilométer. Ezt az utóbbit alaposan meg lehetne növelni, ha — például a fővonalon — megszűnnének a forgalmi akadályok — Izabella-hídi, boszorkánykonvhai ácsorgás — és a tömegközlekedési járművek több helyen élveznének elsőbbséget.

Aszódi János:

A kriminalisztika kalandos története

30.

Csak hogy a NAE bonyolult és költséges felszerelést kíván: atomreaktor, elektronikus számítógépet és egyebeket. Így aztán az eljárás két kezdeményezője, Perkins és Jervis is szükségesnek tartották leszögezni a Journal of Forensic Sciences 1966 januári számában közzétett közös cikkükben, hogy „az aktiválások elemzésnek még hosszú utat kell megtennie, amíg a kriminalisztika megszokott módszerévé válik... Túl korai alkalmazása tönkretelheti mindazt, amit ez a módszer a jövőben a kriminalisztikának nyújthat”.

A bűnsejtek színhelyén egyre ritkábban találhatók hagyományos bűnjelek, mint: ujjlenyomatok, lábnyomok, ottefelejtett szerszámok stb. A súlyos esetekben, amelyeknek elkövetői tapasztalt bűnözők, akik a legapróbb részletekig előkészítették bűncselekményüket, a rendőrség általában csak nagyon ritkán talál látható és használható nyomokat. Erthető hát, hogy az utóbbi évtizedekben döntő jelentőségűvé vált a mikronyomok felfedezése és felhasználása. Ezek a szabad szemmel szinte láthatatlan nyomok lehetőséget adnak a nyomozóknak arra, hogy — a tett színhelyén talált „bizonyítékok” szerkezetének, színének és összetételének elemzésére szolgáló korszerű módszerek révén — végleges következtetéseket vonjanak le.

Az 1960. április 8-ra virradó éjjelen Bazel városában a Durand és Huguenin Vegyipari Művekbe hivatal vendégek látogattak el. Vágópisztollyal felnyitották és teljesen kiürítették

a gyár pénzszekrényét. A „támadás” sikerült: a zsákmány 700 000 svájci frankot tett ki.

A rendőrség kiszállt, fényképezett, aprólékosan megvizsgálta a helyszínt. Hiába. Nem talált sem láb-, sem ujjnyomokat, a rablók semmiféle szerszáma sem maradt ott. A kasszaúrásnak a pénzszekrény közelében fellelhető minden hulladéka a ragasztószalagokra került. Amikor az esetet nyilvánosságra hozták egy vámtisztviselő értesítette a rendőrséget, hogy a betörés éjszakaiján a Pont des Trois Roses környékén látott valakit, aki valamiféle nehéz tárgyakat dobott a Rajnába. A vámtisztviselő által megjelölt helyen, három méter mélységben valóban megtalálták a betörésnél használt valamennyi szerszámot: egy nitrogén és egy acetilén palackot, egy börtáskát, benne a vágópisztollyal és egyéb szerszámokkal. A táskák belsejében elmosódott bélyegzőnyomra bukkantak. Színszínűvel lefényképezték és a bélyegző szövege olvashatóvá vált. Ez volt az egyetlen konkrét bűnjel. A nyomzás tehát csakhamar igen „beszédessé” való bélyegzőtől indult ki. A bázeli rendőrség ugyanis felkutatatta az üzletet, ahonnan a táskát vásárolták, és megállapította, hogy a nyomok a határon túlra vezetnek. Ekkor értesítették az Interpolt. Néhány hét múlva Weilban és Majna-Frankfurtban letartóztattak négy személyt, akik azonban makacsul tagadtak. Semmi közük sincs a bázeli betöréshez — mondták. A bázeli rendőrség laboratóriumára hárult a feladat, hogy terhelő bizonyítékokat szolgáltatson a letartóztatottak bűnösségének igazolására. A szakértőknek csupán a tett színhelyéről összegyűjtött, valamint a letartóztatottak ruháin talált mikronyomok álltak rendelkezésükre. És ezek a nyomok döntő jelentőségűek voltak.

A betörés színhelyén talált hulladékrészecskékben, valamint a pénzszekrényről levált parányi részecskékben a vizsgálat néhány sárga, zöld, piros és kék festékrány jelenlétét mutatta ki. Ezeknek szerkezete, színe és összetétele pontosan egyezett a folyó vízből kihalászott szerszámokon talált festéknyomokkal. A gyanús egyének ruháján és két gépkocsijukban ugyancsak találtak zöld, piros, sárga és kék festékpikkelyeket, amelyek azonosak voltak a

betörés színhelyéről gyűjtött porban talált darabkákkal.

Az egyik gyanúsított sapkáján több piros, vörös és szürke textilszálal találtak. Ezek az igazgatósági szobából odavitt szőnyegről származtak, amelyet „munka” közben a pánclészekrény elé tartottak, hogy eltakarják a vágópisztoly lángját.

A fenti eset újból bebizonyította, hogy a mikronyomok felkutatása, megőrzése és vizsgálata célravezető módszer a kriminalisták kezében. Ezek a parányi bűnjelek mindenható elksérik a gonosztevőt, nem tud megszabadulni tőlük. A vád e láthatatlan apróska tanú szilárd bizonyítékot szolgáltatnak még akkor is, ha a bűnöző több ezer kilométer távolságra szökött a nyomozótól.

Bondy, Sidney egyik külvárosa, büszkén viseli „a Csendes-óceán paradicsoma” elnevezést.

Itt, Bondyban élt családjával Bazil Thorne, egy utazási iroda ügynöke. A Thorne család békésen éldegélt egészen 1960. július 1-ig, amikor, szerencsétlenségükre, megütötték a 100 000 fontos fönyereményt. „Szerencsétlenségükre” — mondottuk, s ez nem rossz indulatú túlzás, mivel... De lássuk, mi is történt lényegében.

Graeme Thorne, Bazil Rhorne nyolcéves kislánya, minden reggel 8 óra 30 perckor indult hazulról az iskolába. Gyalog ment az Edward Street és a Wellington Street kereszteződéséig. Itt Phyllis Smith, Thorne-ék egyik barátja várta, aki azután kocsiján elvitte a Scot College-be. 1960. július 7-én reggel 9 órakor Phyllis megállt autójával a Thorne-ház előtt. Graeme-kereste, aki nem jött el a megszokott fél kilenccen találkozóra. Pedig a kislány pontos időben elment hazulról. Nem találták rá sem az iskolában, sem egyebütt. A kis Graeme eltűnt.

Amikor a telefon csengett, O'Shearne rendőrmester éppen Thorne-ék asztalánál ült, és jegyzőkönyvet írt az esetről. Thorne felesége vette fel a kagylót. „Mrs. Thorne beszél?” — kérdezte egy férfihang. „Igen”. „A férje otthon van?” „Mit akar tőle?” „A fiuk nálam van” — mondotta durván az ismeretlen.

(Folytatjuk.)